

Tolpo Gabriel

Gabriel Tolpo (1813–1886) – vihtiläinen rusthollari ja valtiopäivämies

Axel Gabriel Tolpo syntyi 1.2.1813 Nurmijärvellä ja kuoli 31.3.1886 Vihdissä. Hänen vanhempansa olivat Vihdin Pietilän Ylitalon omistaja Johan Gabriel Tolpo (1779–1869) ja torpparin tytär, rusthollarin leski Stiina Liisa (oik. Kristina Elisabet, alun perin Anna) Erikintytär (Brandborg) (1778–1856) tämän toisessa avioliitossa. Aviopari omisti ennen Vihtiin muuttoaan Nukarin rusthollin Nurmijärvellä. Johan Gabriel Tolpon isä Mårten (Marti) Tolpo oli ensimmäinen suvun jäsen, joka muutti Vihtiin 1768 ja josta tuli pitäjännikkari 1770.

Johan Gabriel Tolpon ja Stiina Liisan neljästä yhteisestä pojasta eli aikuiseksi vain kaksi. Heistä vanhempi, August Tolpo (1810–1883), luki papiksi ja toimi Nurmijärvellä kappalaisena. Gabriel Tolpo ei tuntenut vanhemman veljensä tavoin kiinnostusta opiskelua kohtaan, mutta sivisti muuten monin tavoin itseään. Hän solmi 1838 avioliiton Karolina Sofia Forsströmin (1819–1859) kanssa, jonka vanhemmat olivat Vihdin Jaakkolan eli Sipilän rusthollari, kestikievarinpitäjä ja kirkonisäntä Johan Forsström ja Vihdin Kaharin Jaakkolan rusthollarin tytär Maria Johanintytär Carberg (suvun nimeksi tuli myöhemmin Gardberg). Gabriel Tolpo hankki Vihdissä omistukseensa Lankilasta Yli-Lankilan sekä Lusilasta Hannulan ja Friimin.

Gabriel ja Karolina Tolpo saivat 7 lasta, kuusi tyttärtä ja yhden pojan, joista kaksi tyttärtä ja poika kuolivat lapsina. Karolina Tolpon kuoleman jälkeen Gabriel Tolpo naitti tyttärensä oman tai naapuripitäjien tilanomistajille tai heidän pojilleen. Heistä Karolina tuli Sven Israel Törnströmin (myöh. Hiidenheimo) puolisona emännäksi Vihdin Oravalaan. Tyttäristä Amanda Theresian kohtalona oli hoitaa Yli-Lankilassa emännän tehtäviä isänsä kuolemaan saakka, ja hän avioitui vasta 1888, kaksi vuotta isänsä kuoleman jälkeen, Nissoilan tilan omistajan Henrik Theodor Steniuksen kanssa.

Suvun kirjeenvaihdon mukaan Gabriel Tolpo ja hänen tyttärensä eivät käyneet kotoaan muualla kuin jumalanpalveluksissa sekä häissä ja hautajaisissa. Sukulaiset puolestaan kävivät hänen luonaan vain silloin, kun heillä oli asioita toimitettavanaan. Näennäisen vähäisistä yhteyksistä huolimatta Tolpo oli kuitenkin maakunnassa tunnettu ja arvostettu henkilö. Sukulaisten kirjeessä todettiin: "Omaperäinen mies tuo ukko, yksipuolinen tuumailuissaan, mutta ruotsia hän kirjoitti paremmin kuin vertaisensa." Gabriel Tolpo oli edistyksellisenä maanviljelijänä yhteydessä Hämeen-Uudenmaan Maanviljelysseuran vaikutusvaltaiseen jäsenkuntaan.

Omassa pitäjässä Tolpo osallistui seurakunnallisen hallinnon aikana pitäjänkokouksiin, joissa

päätettiin myös pitäjän maallisen hallinnon asioista. Hänet valittiin 1861 valittiin toimikuntaan, jonka tehtävänä oli antaa lausunto koululaitosta ja tulevaa kunnallishallintoa koskevista kysymyksistä. Uuteen kunnallishallintoon siirryttäessä Tolpo kuului 1866 toimikuntaan, jonka tehtävänä oli laatia tarvittava luettelo kunnallisveron määräämistä ja kuntakokousten ääniluetteloa varten.

Vuonna 1866 alkaneen uuden kunnallishallinnon aikana Axel Gabriel Tolpo oli kuntakokouksen varapuheenjohtaja vuosina 1876–1878 sekä kunnallislautakunnan puheenjohtaja 1870–1872 ja varapuheenjohtaja 1882–1886. Kuntakokous valtuutti 1870 Tolpon yhdessä nimismies C. A. Långströmin kanssa hankkimaan seuraavana vuonna toimintansa alkaville Pietilän ja Niuhalan kansakouluille opettajan ja opettajattaren Jyväskylän seminaarista. Tolpo kuului kuntakokouksen 1875 valitsemaan toimikuntaan, jonka tehtävänä oli laatia perustettavan Vihdin säästöpankin sääntöehdotus ja hoitaa perustamiseen liittyviä käytännön asioita. Hän oli myös 1882 jahtitoimen ohjesääntötoimikunnan jäsen.

Gabriel Tolpo kuului myös autonomian ajan valtiopäivämiehiin. Hän oli yksi talonpoikaissäädyn neljästä edustajasta 20.1.–6.3.1862 koolla olleessa säätyvaliokunnassa eli ns. Tammikuun valiokunnassa. Valiokuntaan kuului 48 jäsentä, jotka oli valittu selvittämään, miten maan kannalta tärkeät asiat saataisiin ratkaistuksi, kun hallitsijan lupauksista huolimatta valtiopäiviä ei ollut pidetty kertaakaan vuoden 1809 jälkeen. Valiokunnan työn seurauksena hallitsija kutsuikin valtiopäivät koolle vuodesta 1863 alkaen muutaman vuoden välein. Tolpo valittiin vuoden 1872 valtiopäiville talonpoikaissäädyn edustajaksi Lohjan tuomiokunnasta. Hän ajoi niillä mm. kyytitaksan korottamista ja tientekovelvollisuuden tasaisempaa jakamista.

Teksti: Arno Forsius. Teksti julkaistu alunperin Vihti 500-juhlasivustolla.